

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

DET NYA EKMANSKA HEMMET FÖR SKOLKÖKSLÄRARINNOR I HJERTUM. — FOTO. ANNA BACKLUND, GÖTEBORG.

15:DE ÅRG

DEN 21 DECEMBER 1913.

N:o 12.

Efter porträtt.

L. P. Söderberg

Köliche: Bengt Sjöberg.

Den 4 december afled i London efter blott några dagars sjukdom den svenske ingenjören C. P. Sandberg, en man väl bekant i vida kretsar såväl i Sverige som England. Med honom har bortgått en märkesman, och vårt land har i honom förlorat en son, som mer än de flesta gjort det svenska namnet aktadt och ansedt i utlandet. I så godt som alla delar af jorden, dit järnvägar ännu hunnit utbreda sig, är hans namn känt.

Christer Petter Sandberg föddes den 8 oktober 1832 i Vänersborg. Hans föräldrar voro landssekreteraren i Älfsborgs län lagmannen Anders Petter Sandberg och hans maka f. Kaffe. Tidigt yppade sig hos S. en afgjord häg och fallenhet för praktiska värf, och han valde ingenjörstudier till sitt vitæ genus. Efter afslutade ingenjörstudier fördes han redan som helt ung ut i det praktiska livets skola, där han tidigt fick lära sig att uteslutande lita på sig själf och sin egen förmåga att slå sig fram. Sedan han under några år haft anställning som masmästare vid järnverk i skilda delar af vårt land, företog han såsom järnkontolets stipendiat en studieresa till kontinenten, där han tog kännedom om järnhandteringen i olika länder, såsom Tyskland, Belgien m. fl.

Med år 1860 inträdde en vändpunkt i C. P. Sandbergs lif. Han blef nu af dåvarande chefen för Sveriges järnvägars byggnadsarbeten öfverste Nils Ericson antagen som svenska statens ombud och kontrollant vid leveranser och tillverkning af järnråler i England för statsbanorna. Han etablerade sig då som konsulterande ingenjör i London och har alltsedan dess varit bosatt och verksam på denna plats. S. var en man med stor energi och brinnande arbetslust, vidtämmande planer och storslagna vyer, hvilka egenskaper i världsmetropolens större förhållanden och med dess ojämförligt rikare möjligheter bättre än i hemlandet måste göra sig gällande. Det dröjde därför ej många år, förrän hans verksamhet som kontrollant af råler och annat järnvägsmateriel sträckte sig äfven till flera andra stater än Sverige, och han kom så småningom att äga förbindelser med så godt som alla järnvägsbyggande länder i världen. En så dominerande ställning inom sitt specialfack som S. kom att äga när man emellertid ej blott genom energi och duglighet. Därtill tarivas och vissa moraliska egenskaper, som kännetecknade S. Bland dessa må särskildt framhållas hans omutliga redbarhet, som ej af någon eller genom något kunnat bestickas och som gjort, att alla kunnat vända sig till honom med obegränsadt förtroende. Vid sin nyss timade död stod S. ännu trots sin höga ålder midt uppe i sitt kräfvande arbete, och om honom kan sägas, att han var en man, som föll på sin post.

S. var emellertid ej endast en skicklig tjänsteman och redbar affärsman. Han var därjämte en i sitt fack framstående och genialisk uppfinnare, hvarför han ock gällde som den främsta auktoriteten på det område han gjort till sin specialitet. Här är ej platsen för en uttömmande redogörelse för Sandbergs tekniska uppfinningar. Endast ett par af dessa må här vidröras, emedan de varit af sådan betydelse, att de i viss mån skänkt honom världsrykte. Hans rälsmodeller af 1878 och 1894, af fackmän kända under namnet "Sandbergs modeller", vunno en afgjord och enastående framgång samt blefvo allmänt antagna öfver hela världen. Dessa modellers företräden ligga bland annat däri, att råler af denna sektion prestera en förut ej uppnådd hållbarhet och styrka. Mot den tilltagande belastning af järnvägsskenorna, som alltmera gjort sig gällande,

och den stegring som utvecklats sig i afseende på tågens hastighet och frekvens hafva dessa råler haft den största betydelse för trafiksäkerheten. I senare år har S. infört en räl, känd under namnet "Sandberg silicon steel rail", hvilken erhållit en vidsträckt användning för såväl starkt trafikerade järnvägar som spårvägar. Dessa råler utmärka sig af en särskild kemisk sammansättning, genom hvilken deras hållbarhet mot slitning, förorstning och nerplattning blifvit långt större än hos råler af vanlig sammansättning.

Många äro de yttre utmärkelser, som S. fått motaga för sina förtjänster som ingenjör och teknisk uppfinnare. Bland dem må särskildt nämnas Telford-medaljen, som han erhöi 1868, en sällsynt utmärkelse, som utdelas endast en gång om året af Institution of Civil Engineers i London.

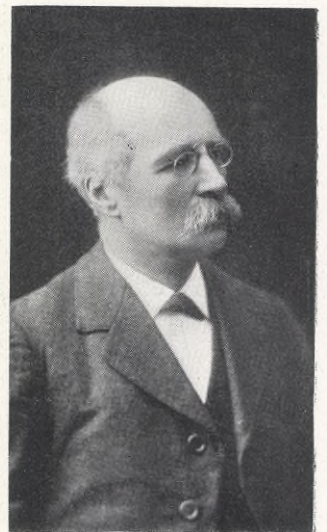
Personligen var S. en utpräglad karaktär, hvars öppna och rättframma sätt någon gång kanske gaf anledning till missförstånd. Han var i grunden en hjärtegod person med ett känsligt och kärleksfullt sinnelag, prägladt af varmt deltagande särskildt för mindre väl lottade medmänniskors nöd. Som ett af hans mest framträdande drag må äfven framhållas den stora kärlek han hyste till fosterland och fosterbygd. Ehuru han i mer än 50 år varit bosatt i utlandet, hade han dock alltid känt sig som svensk. Hans längtan till hembygden var så stor, att han aldrig underlät att hvarje sommar under ett par månader besöka fädernegården Björkås vid foten af Halleberg. Hans stof har återbördats åt fosterjorden och hvilar i familjegraffen på V. Tunhems kyrkogård.

Den aflidne sörjes närmast af maka, f. Wikander, 3 söner, alla ingenjörer och deltagare i fadrens firma, samt 4 döttrar, en gift med doktor B. Haij, en enka efter mr A. S. Forbes, en gift med professor E. Putnam och en med professor J. Forssman.

NOBELS FREDSPRIS 1913.

Norska Nobelkommittén har tilldelat årets fredspris till belgiske senatoren, ledamoten af internationella permanenta fredsprisnämnden i Bern *Henri Lafontaine*. Samtidigt tilldelades förra årets icke utdelade fredspris till förra amerikanske utrikesministern, senatoren Elihu Root, af hvilken vi i ett följande nummer hoppas kunna lämna ett autentiskt porträtt.

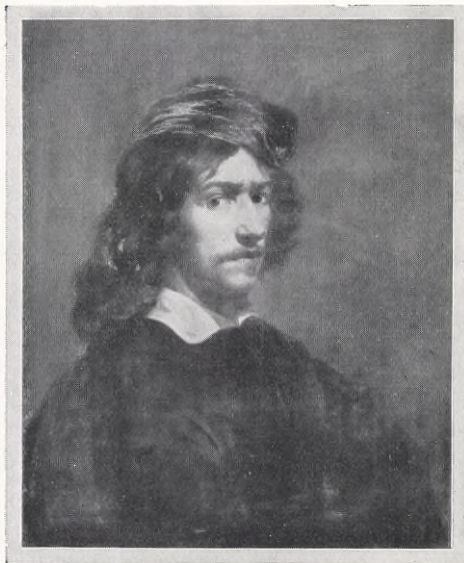
Henri Lafontaine född 1854 i Bryssel, blef 1893 professor i internationell rätt vid därvarande universitet. Socialdemokrat till sin politiska åskådning, är han sedan 1895 medlem af belgiske senaten. Som sekreterare i belgiska skiljedoms- och fredsföreningen, hvilken befattning han tillträdde år 1889, har han utvecklat en liflig verksamhet för den internationella fredsrörelsens befrämjande.

Efter porträtt.

Åltho. *Henry Lafontaine*.

HENRI LAFONTAINE.

MARTINIUS MYTENS (MIJTENS) D. Ä.
Själffporträtt i olja.

Rijksmuseum
i Amsterdam.

8. Martinus Mytens (Mijtens)
d. ä.

Själffporträtt i olja. Konstnären, som har långt hängande hår samt en mössa å huivudet, är klädd i en tröja med hvit krage. Martinus Mytens (Mijtens) föddes i Haag 1648. Fadern var porträttmålaren Isaac Mytens, tillhörande en i Holland verksam konstnärsfamilj. Sedan Martinus någon tid varit elev hos fadern

NICOLAUS I.
Porträtt i olja af greve Mörner.

kom han 1677 till Stockholm, där han snart fick många beställningar samt blef hofmålare. Mytens målningar utmärka sig genom ett elegant målnings-sätt med djupa, omväxlande färger. Man har ibland förväxlat hans bilder med Ehrenstrahls, som var hans medtäflare. Mytens tjänade en ej obetydlig förmögenhet och samlade själf konstverk, hvilka efter hans död köptes af en preussisk öfverstemarskalk greve Gotter, som sålde dem till storhertigen af Württemberg. Under de senaste åren af sin lefnad var Mytens sinnesrubbad och afled 1736. Gift med Johanna de Bruyn från Gorckum i Holland. Af hans lärjungar märkas Demarées och sonen Martin von Meytens, en framstående konstnär och direktör för konstakademien i Wien. Han öfverträffade fadern i porträttmåling. *Martin von Meytens d. y.* som nästan hela sin lefnad var bosatt i utlandet och där utfört en mängd målningar, intager en bemärkt plats i flera utländska museer.

9. Nicolaus I,

rysk kejsare (1796-1855), porträtt i olja af svenske målaren greve Karl Gustaf Hjalmar Mörner. Kejsaren är klädd i uniformrock, epåletter med tjocka guldfransar och bär å bröstet en rad af ryskaordensstjärnor samt en kraschan under hvil-

ken synes ett svärdstecken. Å äldre svenska porträtt finnes ibland ett eller tvänne korslagda svärd (ridhare af svärdsordens stora kors 1:a eller 2:a klass), hvilka dekorationer endast tilldelas högre officerare, som med utmärkelse deltagit i krig mot rikets fiender.

Greve Karl Gustaf Hjalmar Mörner födes i Stockholm 1794. Föräldrarne voro generallöjtnanten

greve Gustaf Fredrik Mörner, samt friherrinnan Augusta Lovisa von Höpken. Mormodern, Ulla von Fersen, var en af de "tre gracerna vid Gustaf III:s hof". Mörner blef kornett vid Smålands lätta dragoner 1810 och deltog med utmärkelse i striderna vid Grossbeeren, Dennewitz, Leipzig samt Bornhöft. Han blef 1823 ryttmästare, tog sejan afsked för att utbildta sig till målare och besökte bl. a. Italien och Paris, i hvilken stad han ogift afled 1837 samt är begrafven å kyrkogården Pére Lachaise. Mörner har företrädesvis målat genremålningar och folk-scener, ofta med en humoristisk läggning. Därjämte har han utfört bataljmålningar, såsom t. ex. "Kalabaliken i Bender", samt utgifvit litograferade planscher, skrivit reseminnen etc.

WILLEM VAN DE VELDE.
Porträtt i olja af okänd holländsk målare.

10. Willem van de Velde, sekreterare hos Hugo Grotius, porträtt i olja af

Forts. å sid. 192.

Efter fotograf. Klöde: Bengt Sjöversvare.
DET NYA HEINEMONUMENTET I FRANKFURT A. M.: det första offentliga minnesmärket i Tyskland öfver den store skalden.

Den första i Tyskland på offentlig plats resta minnesvården öfver den store tyske diktaren *Heinrich Heine* aftäcktes den 13 dec. i Frankfurt a. M. Det vackra konstverket har till skapare berlinbildhuggaren Georg Kolbe.

Konsertföreningens i Stockholm styrelse har i saknad af lämplig kraft inom landet engagerat hr *Seeber van der Floe* som kapellmästare för nästkommande jan. och febr. månader i och för den till nämnda tid planerade nya symfonikonsertverksamheten. Hr *Seeber v. d. Floe* dirigerade den stora Parsifalkonserten för två år sedan i Stockholm och tillvann sig därvid såväl publikens som kritikens lifliga erkännande.

Göteborgs teaterfråga, sedan långa tider aktuell, har i dessa dagar fått en hjert och skarp belysning i samband med ett planerat gästspel från K. Teatern. Den s. k. Stora Teatern befanns icke vara tillgänglig och enda möjlighet blef Cirkus, en rymlig

H. S. D. STOCKHOLMSFOTOGRAF.
SEEBER v. d. FLOE, den nyengagerade dirigenten för Stockholms Konsertförenings orkester.

byggnad, till det inre och yttre lik den allmängiltiga cirkusbyggnadstypen. Den enskilda företagsamheten ordnade upp saken och lokalen inreddes och dekorerades — af herr August Vollmers — på ett lika smakfullt som sinnrikt sätt. Och så spelades två operasrier om hvardera tre operor inför en "salong" fylld af en högtids- och fäststämd publik.

Låtom oss rekapitulera och konstatera faktum: I Göteborg, i folkmängd rikets andra stad men i hvarje fall med hänsyn till *verkligt* musikintresse dess första, där finnes icke en teater å hvilken numera en opera kan värdigt framföras; allt som är att tillgå är en ladulik cirkusbyggnad. Och därill

kan med fog sägas att i val mellan den befintliga småstadsteater som bär det stolta epitetet "Stora" och cirkuslokalen var i de flesta afseenden den senare att föredraga vid detta ifrågavarande tillfälle. Och under tiden hvilat Göteborgs ansökan om tillstånd till lotteri under former som säkerställa teaterkonst i den staden för snart sagt all tid. Man kanske menar att duger cirkus till opera i Göteborg så går den väl till teater också. Men i Göteborg hyses ännu hopp om att denna *dess* första hemställan om statens förhjälpande i en kulturellt betydande fråga ur en brydsam belägenhet skall af regeringen hörsammas.

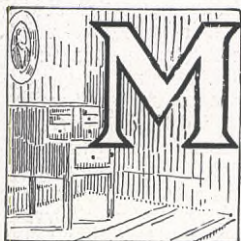

EN BILD TILL TEATERFRÅGAN I RIKETS FÖRSTA MUSIKSTAD:
INTERIÖR AF DEN TILL OPERASCEN ANORDNADE CIRKUS-LOKALEN I GÖTEBORG.

Efter foto för H. S. D. af A. Backlund, Göteborg.

DET FÖRFLUTNA.

FÖR HVAR 8 DAG AF **BO BERGMAN.**

MANNEN hade varit tyskskeppsredare — en ätling till de starka och myndiga herrarne hvilkas deviser och vapensköldar voro målade på rådhusens väggar. Hon var trettio år yngre än han. Vid trettio år satt hon änka, med två pojkar i skolåren och en ståtlig villa i Bremens Wallanlagen. Hon hade beundrat sin man, och hon sörjde honom upprigtigt. Vid hans frånfalle hade hon haft en svag tanke på att återflytta till Sverige, men det blef inte mera än en tanke, hon fann sig fastvuxen i den nya jorden, barnen voro små tyskar, förmögenheten var tysk, och för öfrigt fanns det svenska minnen tillräckligt i Bremen så att fosterlandet behöfde inte vara alldeles borta. Och det var heller ingen Romresa till Skåne, där hon var född och där hennes flicktid svärmat på den tysta slätgården med ån och äppelblommen och de stora hvita skyarna.

Det var alltid så här på försommaren hon längtade mest till sin födelsebygd. Och allra mest på soltunga eftermiddagar när vallarnas löfmassor dränktes i ett guldöcken och svanarna dånare i parkens dammar summo i flytande ljus och myggens rökelare vajade öfver topparna och allt blef som ett darrande under, en hemlig melodi, en röst som hviskade och hviskade längst in i blodet. När hon då med en liten suck återgick till sina sysslor, kunde rummen och allt omkring henne bli främmande som en hotellväning. Hon tyckte att hon bodde i en annans hus. Hennes man leide kvar i lyxen, som han skafiat ihop, men hon kom inte längre ihåg honom som den i hvars lif hennes eget gått upp. Minnet af honom blef plötsligt minnet af ett bekant ansikte, men inte mera.

Efteråt kände hon ett fysiskt obehag af dylika stunder, och hon måste ta bort det med musik. Hon sjöng och spelade sig lugn. Bara när hon var lugn var hon glad. När hon satt vid pianot såg hon med sina trettiofem år ännu ut som en ung flicka. Hon var mycket blond. I barndomen hade hennes hår varit nästan hvitt. Litet smal om kinderna, med små gråa, lätt fuktiga ögon och ett egendomligt barnsligt drag öfver pannan, var hon vackrare än hon själf brydde sig om att ta reda på. Det var något mjukt och rörande öfver hela hennes varelse och mjukast var rösten — endast litet tunn numera. Förr hade hon sjungit mycket och gjort lycka äfven utanför hemmet.

Nu var hon först och sist mor. Med armarne om de båda pojknackarna promenerade hon lycklig och stolt i Borgarparken. Det var en vacker trio att se på. Hon förde ett gästfritt hus. Hon var glad att se människor och därför blefvo människorna glada att se henne. I mennens lifstid hade det Müntzingska hemmet varit ett sällskapscentrum.

En middag när hon mot vanligheten satt ensam — det var tidigt i juni och pojkarne voro på feriebösk hos kamrater — anmälde ett besök. Hon ögnade på kortet och for upp. Hon förstod inte själf att hon blef så glad. Åjo, förresten. Undra på att man blef glad, när det kom lifslevande hälsningar från Sverige och hälsningar som man kunde få säga du till!

I en minut var hon ute i vestibulen. Hon omfamnade en lång, framåtlutad man, och mannen böjde sig mot henne och med en liten half fråga i blicken kysste han hennes kind. Så sträckte han båda händerna till goddag, log, men blef strax märkvär-

digt allvarsam igen, tog så till att skratta liksom för att skydda sig, höll plötsligt upp, stod bara och såg.

— Men kära Ernst, det var då en glädje... Hur mår du, hur mår ni hemmø, hur mår Sverige?

— Det var mycket på en gång, skrattade han igen, jag kan bara svara för mig, och jag mår utmärkt. För Sverige få andra svara. Jag kommer förresten från annat håll.

— Ack, så'n skada. Jag som satt och var så svensksjuk i går. Men var har du varit?

— I Amerika.

— Ännu en gång?

— Ja, och utan att ha gjort något ondt. Nå, inte mycket godt heller.

— Så längesen vi träffades.

— Två år.

Hon erinrade sig att han kommit till hennes mans begrafning; var det verkligen inte mer än två år sedan dess? Hon tyckte att det låg en liten evighet mellan då och nu, men ibland var det som i går alltsammans. Ernst Liberg var hennes närmaste släkting och barndomsvän. Han var bruksdisponent, untkarl och ett stycke original. Ett stort knogigt ansikte med hård mun och milda, klena ögon som jämnt blinkade. En ren panna. Långsamma, nästan säliga rörelser som verkade ansträngda — alldeles som om han oupphörligt fick brottas med en dold nervositet. Hvarannan minut tryckte han fingrarna mot tinningarna.

— Greta är sig bra lik, sade han. Lika ung och lika vacker. Han gjorde en bugning som skulle föreställa humoristisk. Den var stel och tafatt.

Hon rodnade. Det föll sig så löjligt alltsammans. Hon rodnade inte öfver artigheten, inte heller öfver det klumpiga sätt hvarpå den sades, det var någonting annat och det var det att Ernst Liberg alltid tycktes tala till hälften för sig själf. På det viset fingo hans ord liksom en djupare betydelse. Man kom inte undan dem lika lätt som ett vanligt smicker. Hur ohjälpligt densamme han ännu var! Precis som förr i världen när de lekte tillsammans på den gamla gården med äppelträden och sommarskyarna.

— Hvad gjorde Ernst i Amerika?

Det undgick honom inte att hon inte längre sade du.

— Jag var ute och tittade på spisar. Och på negresser.

Han blef i ett nu inte bara otvungen utan uppsluppen. Han berättade historier från sitt vandrarfif, och vid middagen voro de i sin ungdom igen och alla de gamla minnena fingo passera revy utan andra kommentarier än ett par glada människors skratt. Från balkongen sågo de en guldstänkt kväll falla öfver lindarna på vallen. På bänkarna i parken satt folk och läste och barn stöjade mellan grönskan. När det blef tyst en stund hördes springvattnen. Långt borta i hamnen blåste ångare.

Syréndoften slog upp mot de två.

— Vill inte Greta sjunga något? frågade han tyst. Han vände sig inte emot henne utan stod och såg rätt ut i luften.

— Kära Ernst, jag vet inte. Det var förr; nu går det så dåligt med sängen.

— Det duger åt mig, det vet Greta.

Hon sjöng ett par visor med sin mjuka och tunna röst. Välljudet svepte in dem på nytt i minnena. Med de hvita händerna på klaviaturen plötsligt maktlösa, liflösa, uttömda — satt hon tyst en stund efter den sista tonen.

Han rörde sig inte. I balkongöppningen stod hans profil svart mot rymden.

Ekman ska hvilohemmet för skolkökslärarinnor, där dessa mellan kurserna skola kunna hvila ut efter sin ansträngande verksamhet. står nu färdigt att mottaga sina gäster. Hemmet är inrymdt i en villa i Hjärtums socken i Bohuslän, hvilken för ändamålet inköpts af konsulinna Maria Ekman och hennes son godsägaren Oscar Ekman på Bjerka-Säby. Hemmet, hvilket samtidigt kan mottaga fem pensionärer, har till husmoder fröken Lotten Lagerstedt.

FRÖKEN LOTTEN LAGERSTEDT, som brutit väg för skolköksverksamheten i Sverige. — Foto. tagen i det nya Ekman ska hemmet för skolkökslärarinnor (se vignetten å sid. 177). Foto. Backlund, Gbg

— Hur länge tror Greta att en människa kan lefva på minnena?

— Det var en något oklar fråga.

— Hm.

— Det beror väl på hvad det är för minnen...

— Det gör väl det.

Han hade kommit in från balkongen och gick fram till henne.

— Tack, sade han och kysste hennes händer.

Och så började han tala, långsamt och lugnt och återigen som om han talat till sig själf.

— Ja, minnena... För sex, sju år sedan var jag också här. Jag var förlovad på den tiden och skulle just resa hem för att gifta mig. Men i stället för jag till Amerika — orsaken var en kyss på kinden. Jag minns att vi satt här i salongen alldeles som nu och Greta spelade. Jag satt och såg på Ludvig. Han halfsof i ett soffhörn; det var en orubblighetens och sjäfsäkerhetens hvila som jag beundrade och som gjorde mig rasande. En afundsvärd man, tänkte jag, när jag såg Gretas blick. Och så frågade Greta mig något om min fästmo, jag minns inte hvad, men något galet var det jag svarade, för vi brast i skratt bägge två och Ludvig vaknade... Allt det här har ingen särskild betydelse. Jag kan bara inte få det ur hufvudet. Det hör ihop med Greta, det är väl saken. Visste du verkligen inte att jag älskade dig då... att jag älskat dig sen tio år? Ahnej, hur skulle du kunna veta det. Du kysste mig på kinden när jag tog farväl. Då förstod jag att jag var på väg att begå det som var värre än en dumhet, när jag inbillade mig att någon annan kvinna skulle kunna hjälpa mig till rätta i världen... Och jag for inte till Sverige. Jag for ut för att blåsa af mig. När jag återsåg dig var på Ludvigs begrafning, och då såg du inte mig, ingen lefvande, endast den döde. Och nu...

— Nu, sade hon stilla, skulle Ernst inte ha kommit. Eller inte ha talat.

— Nu måste jag tala. Jag kan det därför, att jag ingenting begär längre. Och jag gör ingen människa orätt. Ludvig är borta, och för Greta har jag bara varit ett namn.

— Ah...

— Men är det inte i alla fall underligt hvad man kan lefva på litet...

— Käraste vän!

Hon satt och såg på honom som på en ny människa, och det förvånade henne själf att hon kunde ta allt detta, som hon nu fått höra, så pass lugnt. Hon hade ju ingen aning om det hela. Och det var

bara i första ögonblicket som hon menat, att han inte bort tala. Hon var tvärtom glad och stolt öfver hans ord; finns det en kvinna som hör en kärleksbekännelse från en man, som hon inte direkt afskyr, utan att känna sig växa under bikten? Och hans tal brände inte. Det var som en röst ur det förlutna. Han var på femtioalet, och hon var redan öfver sitt lifs höjdpunkt. Det var det som gjorde henne lugn att hon icke blef yngre, när hon satt och hörde på honom. Det föreföll henne som om de talade om två människor, som de båda känt en gång och som inte kunde komma tillbaka.

Plötsligt märkte hon att hon grät.

— Det är så underligt alltihop, tycker inte Ernst?

Han nickade utan svar.

— Nej, jag försummar taget. Jag återvänder till Sverige och går i ide. Det är skönt att inte ha någon som väntar. Farväl alltså, kära Greta. Och tack för de här timmarna.

— Går Ernst?

— Hälsa pojkarna. Det blir väl några riktiga sjö-röfvere. Jag tittade på deras porträtt. Ingen är ändå lik Greta.

— Nej, det är Ludvig båda två, tror jag.

De märkte att de talade i luften. Han tog hennes hand och skakade den — det såg nästan muntret ut. Hans ansikte hade fått ett bekymmerslöst och på samma gång frånvarande uttryck.

— Förlåt, sade hon. Och i ett spontant begär att på något sätt försona gjorde hon en rörelse för att räcka honom kinden.

Men han märkte det inte eller ville inte märka det. Med några steg var han nere på gatan, och när han lyfte hatten såg hon först riktigt hur grått hans hufvud var. Ja, det var en gammal man som gick sin väg. Det gjorde ondt i henne, hon ville ropa åt honom, men hon visste inte hvad, hon ville trösta, och hade ingen tröst att ge, det ha människorna så sällan när den som bäst behöfs, och långsamt försvann hon in till sig.

Öfver en sekretär hängde mannens porträtt. Hon stannade och betraktade det, och för hennes blickar blef det nytt i dag. Det släppte henne inte med de stora, litet utstående ögonen under tjocka bryn. Det regerade ännu öfver hennes lif. Ansiktet i den ovala ramen såg till och med hårdare ut än vanligt — som om det hade hört hvad som yttrats i rummet för en liten stund sedan. Men nu voro orden bortblåsta och syrendoften strömmade in i skymningen och kvällen var sval som minnena.

DÄR "MALMBERGET" FÖRLIST.

Luleå—Ofoten-bolagets nyaste och största lastångare har förlist med man och allt på väg från Narvik, hvarifrån den afgick d. 27 Nov.

VÄSTFJORDEN VID TÄNNHOLMARNE OCH GRÖNNA med all sannolikhet platsen där "MalMBERGET" gått under — Ångaren har kommit från det håll där fotografien är tagen och har gått i riktning mot den i midten varande lilla holmen, och stött på de bakom liggande farliga undervattens-stären.

Efter allt att döma har "MalMBERGET" gått under i yttre Västfjorden, sannolikt vid Tännholmarna, en samling undervattensskär och klippspetsar. Vid Grönna, ej långt härifrån, har man funnit lifbojar märkta med fartygets namn. Vattendjupet omkring Tännholmarna uppgår omedelbart till öfver 200 meter.

Den sjö, som kan uppstå i Västfjorden vid hård storm, har t. o. m. vår bohuslänska befolkning svårt, att göra sig en föreställning om. Hafvet "grundbräcker" här på 15 famnars djup. Vagorna äro nämligen af sådan storlek, att hafsbotten sticker i dagen i vågdalarna, där annars vid lugnt väder är 30 meter djupt vatten. — Vi ha hört erfarna sjömän yttra, att de anse vinterstormarna i Lofoten farligare

MOTIV FRÅN OFOTENFJORDEN, på vägen ut till Västfjorden från Narvik. Mellerst: FROSTISEN VID SKJOMENFJORD, Norges vildaste fjord.

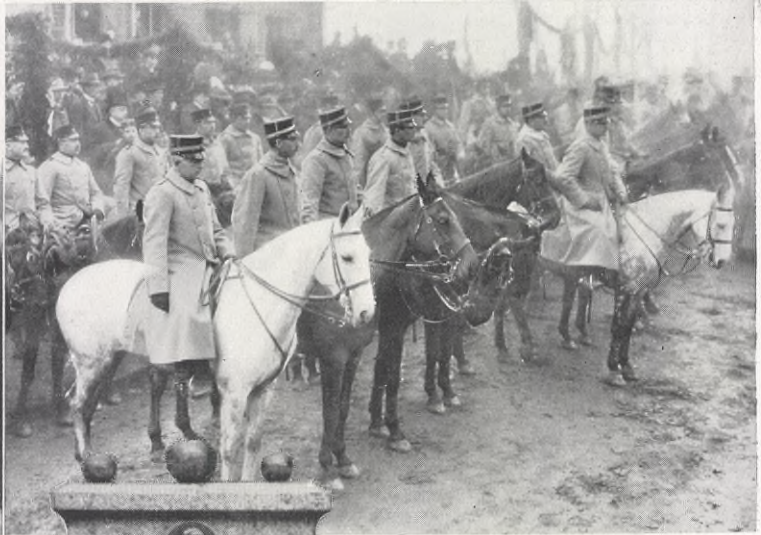
än de som rasa kring Kap Horn. Ett är dock säkert, det mörker och den dimma som lägger sig öfver Västfjorden vintertid, har ej sin motsvarighet inom någon regulier tråde. Från den 25 nov. till den 20 jan. går ej solen upp öfver horisonten. Stjärnorna tindra då vid klart väder vid middagstiden. — Västfjordens fortsättning inåt norska landet och Narvik utgöres af Ofotenfjord. En af Ofotenfjordens armar bär namnet Skjomen, Norges vildaste fjord. Vid botten af Skjomenfjord, 1000 m. öfver hafvet, "hänges" Frostisen, nordliga Norges, näst Svartisen, största

glacier. Från klippbranten falla ismassorna ned och bilda en s. k. "falljökel", hvars nedre ända når hafvet.

Man kan göra sig ett begrepp om hvilket vildt intryck landskapet här ger, då man hör att vattendelaren (höjdkammen) på skandinaviska halfön går fram vid branten till Atlanten, under själfva Frostisen. Smältvattnet från den is som en gång sett Atlanten, går till en stor del till ett annat haf genom hela Lapp-land ut i Bottniska viken. Det är Lule älls källa.

C. O. F.

DET SVENSKA MINNESMÄRKET VID BORNHÖFT.

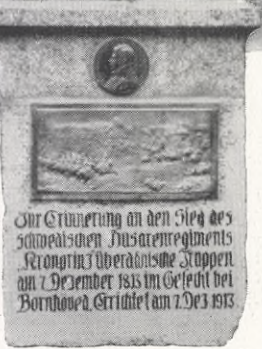

Öf. : DEN SVENSKA DEPUTATIONEN FRÅN KRONPRINSENS HUSARREGEMENTE omkring den nyaftäckta minnesstenen.

T. v. : ÖFVERSTEN FRIH. BROR CEDERSTRÖM fäster den svenska minnesplaketten vid värden.

Till minne af den ärorika strid som det svenska kavalleriregementet Mörnerna husarerna, nuvarande Kronprinsens husarer, utkämpade mot danskarne vid Bornhöft för 100 år sedan af-täcktes därstädes med stor högtidlighet den 6 dec. en minnessten, hvilken skall tjäna äfven som erinran om de i striden stupade svenska hjältarne.

I fästligheten deltog en 100 man stark svensk militärdeputation, bestående af officerare, underofficerare och manskap från Kronprinsens husarer, med öfversten, friherre Bror Ceder-

INSKRIFTIONEN Å MINNESVÄRDEN.

Efter fotografier. DEN SVENSKA OFFICERSDEPUTATIONEN FRÅN KRONPRINSENS HUSARREGEMENTE.

ström i spetsen. Deputationen, som anlände till Lübeck den 6 dec. och här mottogs med stora militära hedersbetygelser, begaf sig tidigt påföljande morgon till häst och ledsagad af 15:de tyska husarregementet den fem mil långa vägen till Bornhöft för att aftäcka minnesstenen.

Till den historiska fästplatsen hade samlats ofantliga människoskaror från när och fjärran. Efter fästtalet, hvilket hölls af Bornhöfts församlings kyrkoherde, pastor Voss, framförde öfverste Cederström ett tack till Bornhöfts samhälle, som velat taga monumentet i sin vård. Högtidligheten afslutades med defilering förbi monumentet.

HAMMARBY-DÅDET.

APOTEKAREN J. F. HALLBERGSON, öfverfallen och dödad.

Nedre porträtten:
De såsom skyldiga till mordgåringen

B. VALENTE.

med lifsfara, sökte hon dock tränga förbi förbrytaren, men greps af denne och tillfogades ett tiotal svara knifhugg i hals, ansikte, händer och armar. Efter en förtviflad brottning lyckades hon till sist frigöra sig och, springande för lifvet, uppnådde hon halft förblödd närmaste granngård, därifrån hjälpen genast utsändes.

De energiska efterspaningarne efter mördaren, hvilken efter mordgåringen lyckats undansticka sig, kröntes, som det synes, efter ett par dagar med framgång, i det att polisen lyckades infånga ett par kringstrykande italienare, hvilka skäligen kunde misstänkas vara inblandade i Hammarbymordet.

Vid förhör med de båda italienarne *Biagio Valente* och *Giuseppe Jaconelli* erkände den förre, att han och Jaconelli utfört rånet tillsammans, men att det varit han som tillfogat apotekare Hallbergson det dödade knifhuggit och äfven varit den som knifskurit Ebba Larsson. Jaconelli däremot bestred enständigt, att han och kamraten voro skyldiga till förbrytelsen.

En fasansfull mordgåring, hvilken upprört hela landet, begicks den 1 dec. i Hammarby, Väsby socken, ungefär 2½ mil norr om Stockholm. På aftonen vid stängningstid inträngde en mansperson i Hammarby apotek, där han, efter hvad det antages, under hot med revolver sökte aftvinga apoteksinnehafvaren, apotekare J. E. Hallbergson kassan. Då hr H. satte sig till motvärn och ryckte till sig revolvern, tilldelade honom rånaren ett knifhugg i hjärtrakten. Trots det förfärliga sår-
ret ägde hr H. kraft att stappla upp för trappan till sin bostadslägenhet i öfre vaningen och till sin fru stamma fram några ord om hvad som hänt, hvarefter han föll ned till synes liflös. Fru H., som själf stannade kvar hos den sårade för att bringa honom vård,

TJÄNSTEFLICKAN EBBA LARSSON som under lifsfara sökte hjälp.

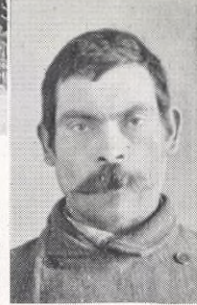
starkt misstänkta och häktade italienarne.

U. S. DA STOCKHOLMSFOTOGRAF. APOTEKET I HAMMARBY där våldsdådet ägde rum. Kliche: Bengt Nilfverjarv

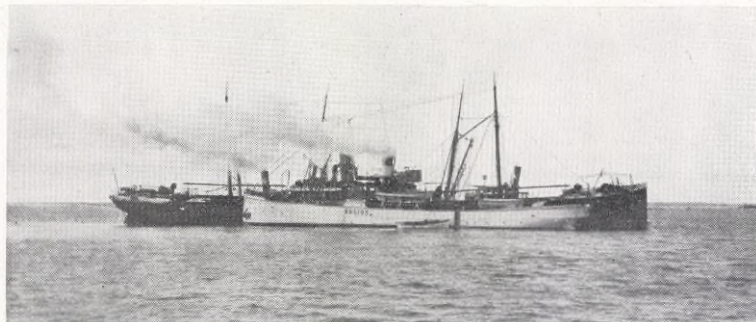
skickade sin tjänstflicka, Ebba Larsson, att påkalla hjälp hos grannarne. Vid fullgörandet af detta uppdrag visade den unga kvinnan prof på den största själfuppförfing och det mest beundransvärda hjältemod. Då hon skulle springa ut, möttes hon i trappan af rånaren, som kom emot henne med dragen knif. Ehuru hon till fullo insåg, att det var förenadt

Hammarbymysteriet, hvilket ansetts till fullo uppklaradt genom Valentis öppna och alltjämt vidhållna bekännelse, har svepts i nytt dunkel därigenom att en hemmansegare Anderson i Vendels socken och hans familj förklarar sig kunna taga på sin ed att de båda italienarne tillbringat mornnatten på Anderssons gård, belägen fem mil från Hammarby. — Valente, som är en 21 års man, har sedan många år varit bosatt i Sverige och försörjts af sin i Stockholm boende moder, som lifnärt sig med att sälja s. k. lyckobref. Han betecknas af dem som känna honom, såsom mindre vetarde. Jaconelli, äldre än kamraten, antages hafva nyliigen inflyttat hit till landet.

G. JACONELLI.

Den 27 nov. på aftonen strandade utanför inloppet till Holmsund vid Umeå Göteborgsångaren "Dodona", tillhörande rederiaktiebolaget "Concordia" och mätande 1,073 reg.-tons. Ångaren hade vid tillfället kronolots ombord. Besättningen bärgades af Budskärlotsarne in till Holmsund. Bergningsångarne "Helios", "Eol" o. "Mercur" utgingo så snart stormen bedarrat till strandningsstället för att söka taga ångaren af grundet. Den påbörjade läns-pumpningen visade sig emellertid resultatlös på grund af att "Dodonas" botten nästan helt och hållet upprifvits. Antagligen blir haveristen vrak.

DEN VID INLOPPET TILL HOLMSUND D. 27 NOV. STRANDADE GÖTEBORGS-ÅNGAREN "DODONA", under bärgningsförsök. Senaste stormen rubbade emellertid ångarens läge och blir den nu sannolikt vrak. Amatörfotograf

EN GATA SOM BÖR BEVARAS.

FÖR HVAR 8 DAG AF MILA HALLMAN.

H. 8 D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF. VY AF VERMDÖGATAN ÅT HAMMARBYSJÖN. T. v. de ställigaste husen, Kv. Vintergatan; t. h. branagafveln af en nutida hyreskasern. Kliche: Kem. A.-B. Bengt Sjöveersparre, Skum-Gög.

Då i tidens fullbordande kanaliseringen af Hammarbyleden är ett faktum, då en bred strandgata skall löpa utefter den nya segelleden från Årstaviken och Hammarbysjö fram till Saltsjön, då en lång rad nya byggnader skola kanta denna gata — då borde man hafva bevarat en kort, gammal gatbit, en rad små

hus från medlet af 1700-talet, hvilken börjar strax nedom Nytorget och slutar vid sjön. Icke alla hus likväl borde sparas: de träuckel, utan något vidare intresse och hvilka godt kunna betraktas som hälsovådliga för människor att bebo, borde aldeles själfallet få stryka på foten för att lämna rum för nya byggnader, icke stora hus, men lägre, af högst tre våningars höjd. Ty om de nya husen tillåtas sträcka sig högre upp i höjden, komma de att totalt skämma utsikten till Hvitabergens vackra och grönskanade sluttningar. Men de små byggnader som borde få vara kvar, och synas icke vara obeboeliga, äro de återstående resterna af de mäktiga fabriksägarnes, på och invid Barnängen, byggnader, af fabriköerna byggda för att

H. 8 D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF. HÖRNET AF VERMDÖGATAN OCH TULLGRÄND KV. VINTERTULLEN YTTERSTA. Kliche: Bengt Sjöveersparre.

H. 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF.

GÅRDSBYGGNAD VID VERMDÖGATAN; I BAKGRUNDEN SOFIA KYRKA.

Kliche: Bengt Sjöbergspår A.

där idka väfnadsindustri, till bostäder för en stor del af deras arbetspersonal och äfven till hem åt dem själfva. Låt om oss kasta en blick på dessa sma hus, typiska såväl till fasaderna åt gatan, som till gårdarnas läggning för den tid från hvilken de stamma, och ännu i dag bevarade i sitt ålderdomliga skick.

Tio mot ett, att min värda läsare genast tänker på Bellman — på den "glada, solljusa" Bellmantiden, med sitt bländande skimmer af musik, sång, glada upptåg och uppsluppen lifsglädje. Skulle icke denna trakt af Stockholm, hvarest Faggens berömda trädgård lär hafva legat, denna trädgård som ju påstås hafva bevittnat de gladaste dryckeslag, de muntreste kägelpartier — skulle icke denna trakt vara rent af predestinerad till minnes- och vallfartsort för alla dem, som älska att försänka sin själ i åskådande af den gamla goda tiden? Men, värderade läsare, den glänsande Bellmansmedaljen har en från sida, som icke är vacker. Denna fränsida är fylld af fattigdom, illa lönad arbete hos ofta stränga och fordrande arbetsgivare; af tanklöst lättsinniga män, af kvinnor hvilka tröttnat på fabriksalarnas däfna och ohälsosamma luft och med alla sina krafter hängäivo sig åt de nöjen, som vinkade i krogarnas, åt rå dryckenskap och grof sinnlighet afsedda rum. En eller annan af de unga fabriksflickorna lyckades komma ihop med herrar ur den fina världen, hon fick grannlåt och ljuft rusande viner så länge hon var till behag. Blomstringstiden var lika kort som stormig; sedan kom det långa dystra mörkret med spinnhus och brännvin, otäck finkel, bjuden af karlar ur hennes föregående lif och hennes egen klass, af dessa fabriksarbetare, hvilka enda glädjekälla var den brännande heta drycken, omväxlande med öl, då törsten efter brännvin var mindre kännbar.

"Svartmålarer", utropar någon indignerad; "hvarför vill ni draga fram mörkret ur dess gömslen? Hvarför försöker ni smutskasta *Idolen*, hvarför plocka bort vinlöfskransen, rycka undan bågaren, full af pärlande vin? Hvad är meningen med att afkläda nymfverna deras kostymer af silke och florstyg och istället framställa dem i slitna och fläckade hvardagskläder? Sådant är helgerån...

Om förlåtelse — det är icke helgerån, det är intet anfall mot den vinlöfskransade *Idolen*. Han såg sin tids människor genom färgade glas; ej alltid, långt därifrån, men oifast. Det finnes andra dokument än hans, som omtala hur tiden var. Torra samtida papper, med siffror och namn, utan poetisk utsmyckning, men gömmande djupa lärdomar för den som vill veta hur verkligheten såg ut.

För några dagar sedan uppträdde en entusiastisk rådgivare och gaf en af vårt lands största konstnärer det välvilliga rådet att i vårt förnämsta mu-

seum måla ett Bellmanståg, som naturligtvis borde ha den traditionella utstyrelsen å la Skansens maskeradståg. Att den klarsynte konstnären tillbakavisdade rådet hedrar honom. Men om Carl Larsson ville måla ett Bellmanståg, kunde han godt förlägga det till denna lilla gata, *Vermdögatan i Katarina församling*, med sina små byggnader från de stora fabrikkernas tid.

Vi kunna taga nära nog hvilket år som häst emellan medlet af 1700-talet och framemot århundradets slut. Spinnmaskiner och väfstolar slamra i husen vid venstra sidan af gatan — Trädgårdsgatan heter den, och dess högra sida är utan byggnader med undantag af den stora fabriksbyggnad, hvilken på 1600-talet uppfördes af Daniel Leijonancker. Namnet på gatan är till fullo berättigadt af de många och stora trädgårdar, som fylla det stora området ända till Götgatan. I sakta mak vandra vi framåt, jag och den läsare som möjligen kan vara intresserad af en titt på denna trakt, sådan den en gång var, framåt den ojämnna gatan, eller kanske rättare vägen, ty stenläggningen är temligen skral. Det är en ruslig höstdag och Hammarbysjöns vatten, som öppnar sig längst fram vid gatans slut, är järngrått och dystert. Trädgårdsmästarna med sina drängar hålla på att avsluta sina arbeten för året och långa, svarta trädgårdsland ligga fulla med vissnade stjälkar och blad under de aflöfvade träden. Hur vackert hade det icke varit här då vi på sommaren promenerat samma väg! Då hade vi hört glada skämtord och en och annan visa från trädgårdsarbetarna, blomorna hade lyst i ljusa och glada färger, fågelskarornas sänger klingat från lummiga trädkronor. Då såväl som nu hade vi hört det idoga slamret från raden af fabriksbyggnaderna på vänster hand. En ytterligare stor skillnad är det dock. Då hade fabrikkernas unga kvinnor sett glada och bekymmerslösa ut, då de skymtat fram genom fönsterna. De hade varit iklädda ljusa bomullsklädnigar och många hade haft lätta små mössor på sina hufvuden, endast till hälften döljande håret. De hade skratat gladt vid tanken på en utfärd efter arbetsdagens slut, en färd till gröna ängar och med dans och glam. Nu äro ansiktetna mulna och kläderna mörka och fattiga. Luf-

ten i spinnslarna är unken och tjock af våta plagg och af det fina dammet, som sprides från väfstolarna. Det är visserligen eldadt i rummen, men ventileringen är ingen annan, än då dörren utifrån öppnas, insläppande den kalla, raa luften.

Knappast kunna vi undra på, än mindre fördöma dessa staccars arbetare och arbeterskor, om de söka få afbrott i sitt dystert enformiga lif. Men hvad hafva de, som kunna lyfta deras sinnen öfver dagens slitlif? In- tet annat än krogar och ölförsäljnings- ställen. Bara några steg behöfva de gå, för att finna hvad

de söka. Tullnären Hypof visste hvad han gjorde, då han i tullstugan nere mot sjön hos vederbörande anhöll att få sälja öl. Han hade fått tillåtelsen och handeln gick friskt undan. Han hade emellertid konkurrenter i grannskapet, bland hvilka bryggeriet och ölförsäljningen i hörnet af Lilla Meijtensgränd är den förnämsta. Särdeles då bryggar Wijre varit innehafvare därpå. "Den godhjärtade Wijre", suckar en trasig figur, som med dröjande steg glider oss förbi i dimman, "jag minns se'n den tiden jag var ung, hur den token Fagge, trädgårdsmästaren, kunde sitta dagen lång och kvällen med och stjalpa i sig stop efter stop hos Wijre. Då hans slantar tagit slut, söp han upp kläderna på kroppen — den fulingen Wijre sålde väl paltorna för en styver. Och i sin egen trädgård — ligger längre bort, hviskar den hesa rösten ur dimman — sålde han väl också öl, men måtte själf druckit upp det mästa, eftersom det var bara fattigdom och elände i hans gård.

— Är detta tidens lifsglädje, undrar min följeslagare på denna promenad.

Ja — detta var tidens lifsglädje, sedd på nära håll. Och bland de gestalter, hvilka sedan skulle komma att framstå i ett slags trolskt sagoskimmer.

— Men det måtte ock ha varit något annat... Flitens stilla lampa...

— Ursäkta! Flitens hemstöpta talgljus...

— Sak samma. Visa mig ett trefnadsfullt handt- verkarhem, med mästare, gesäller och lärgossar, och med kära mor som sysslar i sitt välförsedda skafferii. Trashankar har jag ingen lust att se. Och för öfrigt voro väl inte alla fabriksarbetare omöjliga suputer.

— Inte alla, men flertalet; folk söp okristligt den tiden.

— Låt mig nu i alla fall se en mindre dyster tailla.

De båda nutidsmänniskorna få snart ögonen på en annan spöksyn. Två herrar mötas; en går, den andre åker i schäs. Den gående är en af herrarne Apiarie, stor fabrikör och arbetsgifvare till hundratals människor. Han lyfter på hatten för den åkande. Låt oss lyssna, kanske vi kunna höra deras spöktysta ord.

H. S. D. STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kliche: Bengt Siiversparre.

GÅRDSINTERIÖR VID VERMDÖGATAN.

— Se, god dag, bäste bror, hälsar den åkande; hvart gäller färden, om jag får fråga?

— Ja, det är nog långt lidet på dagen, men jag måste ha tag i någon af hallrättsherrarna för att få biträde mot mina spinnerskor. Nu ha två af dem igen lupit sin kos, smakar inte mamsellerna förstås, att sitta stilla och spinna, ska ut och löpa kring gatorna med sina kavaljerer. Men vänta mig! Lilla Greta har nog göra en god tid innan hon på spinnhuset har aibetalat sin skuld till mig. Tjugufem och en half daler. Tycker den slynan det är trefligare i Långholmens raspstuga än i min fabriks- sal, så må hon få sin vilja...

— Lilla Greta — en rätt vacker tös. Hör du, bror Apiarie, kan jag inte få lösa henne från dig, och ta henne själf?

— Själf? Aha, bror Obbarius, det lærer inte vara mindre att göra i din spinn- sal än i min. Och hon är snäll i fingrarna, när inte frihetsbegäret anfäktar henne. Nej tack, käre bror! Till raspuset skall hon och därefter till mig själf igen.

— Nänä, var inte illa menadt. Men, käraste och värderade bror, vi skola ha en liten assemblé hemma hos oss om några dagar. Min dotter är skicklig på clavesin och sjunger snällt. Min hustrus kokkonst känner du, och min vinkällare är dig icke obekant. Det blir ett litet, men allt för lustert sällskap. Vi hoppas du och din familia gör oss den äran.

— Med största nöje, bästa bror Obbarius. Framför min vördsamma kompliment till din aimabla fru!

Vi se den gående herrns rockskört fladdra bort i riktning mot staden, och pudret ryker i lätta moln från herr Obbarius peruk, då han lyfter hatten till afskedshälsning. Kusken vänder hästen inåt ett nytt hus i fabriksraden och schäsen försvinner i den breda, låga portöppningen.

Något upplivade fortsätta vi vår väg. Jag ser ett ljust leende kring min följeslagares mun och förstår att åsynen af de två gamla spökande herrarne icke alls skrämt honom, utan tvärtom för hans inre blick framlockat ljusare bilder af gångna dagars glada sällskapslif. Då jag finner det vara synd att på nytt försänka honom i mörka tankar, omtalar jag att i ett af dessa små hus bodde en gång en snickare,

Fort. å sid. 190.

Efter fotografi. Klädd: Bengt Silfverparra.
GASTON DOUMERGUE, den nye franske konsejpresidenten och utrikesministern.

I det nybildade franska kabinettet, hvilket till sin sammansättning betecknas som rent radikalt, innehar konsejpresidenten Gaston Doumergue äfven utrikesministerportföljen. Justitieminister är Martin, civilminister Renault, finansminister Caillaux, krigsminister Noulent, marinminister Monis, undervisningsminister Viviani, industri- och postminister Malvy, minister för offentliga arbeten David, landbruksminister Raynaud, koloniminister Le Brun och socialminister Metin.

Från oppositionens sida ha redan våldsamma angrepp riktats mot regeringen, hvilken stämplas som en utmaning och ett hån mot folket då den kommer med en utrikesminister oduglig som Doumergue och en finansminister dumdristig som Caillaux. På radikalt håll uttalar man, dock utan att visa någon entusiasm, sin tillfredsställelse med ministärens utpräglat vänsterrepublikanska karaktär. I stort sedt synes den nya franska regeringen äga rätt svaga utsikter till någon längre lifstid.

Gaston Doumergue, den nye franske konsejpresidenten, är född 1863 och till yrket advokat. Efter att ha innehaft anställning som förvaltnings- ämbetsman i Kochin-Kina och fredsdomare i Algeriet, invaldes han 1893 i franska deputeradekammaren, insattes 1898 i kolonituskottet och var från medlet af 1902 till början af 1905 kolonialminister i kabinettet Combes samt innehade sedan vicepresidentskapet i deputeradekammaren till 1906. Därefter var han handelsminister i Sarriens och Clemenceaus regeringar samt undervisningsminister i Briands kabinett ur hvilket han utträdde år 1910.

* Skattmästaren vid det påfliga hofvet, dekanen i kardinalkollegiet Luigi Oreglia di

Santo Stefano har allidit i Rom, 85 år gammal. Ättling af en gammal rik italiensk adelssläkt, inträdde han tidigt i det andliga ståndet, uppmärksammades snart för sin stora begäring af Pius IX och vann en hastig befordran inom kyrkan. Ar 1860 blef han påfelig nuntie i Holland, och den diplomatiska skicklighet han i denna egenskap visade prof på, förskaffade honom nya uppdrag af liknande slag. Efter att 1873 ha bekläds med kardinalsvärdigheten utnämndes han 1885 till romerska kyrkans "camerlengo" (skattmästare vid det påfliga hofvet, hvilken vid uppstående ledighet på påfvestolen utöfvar den högsta kyrkliga makten). Vid påfvevalet efter Leo XIII motarbetade han energiskt kardinal Rampollas kandidatur och gjorde hela sitt inflytande gällande till förmån för kardinal Sarto, hvilken senare äfven blef den, som besteg påfvestolen.

Efter fotografi. Klädd: Bengt Silfverparra.
KARDINAL OREGLIA, en af romerska kyrkans främste, i dagarna afliden.

Till illustr. sid. 190.

Till det stora opinionsmötet i försvarsfrågan den 14 dec. i Cirkus på Djurgården, anordnad af de socialdemokratiska kvinnornas samorganisation, hade som talare inbjudits d:r Sven Hedin och redaktör Fredrik Ström.

Redaktör Ström förklarade i sitt tal, att hufvudsaken till krigiska förvecklingar måste sökas i de kapitalistiska intressena och deras jakt efter nya afsättningsområden. Med socialismens seger bland folken skulle världsfreden vara absolut tryggad.

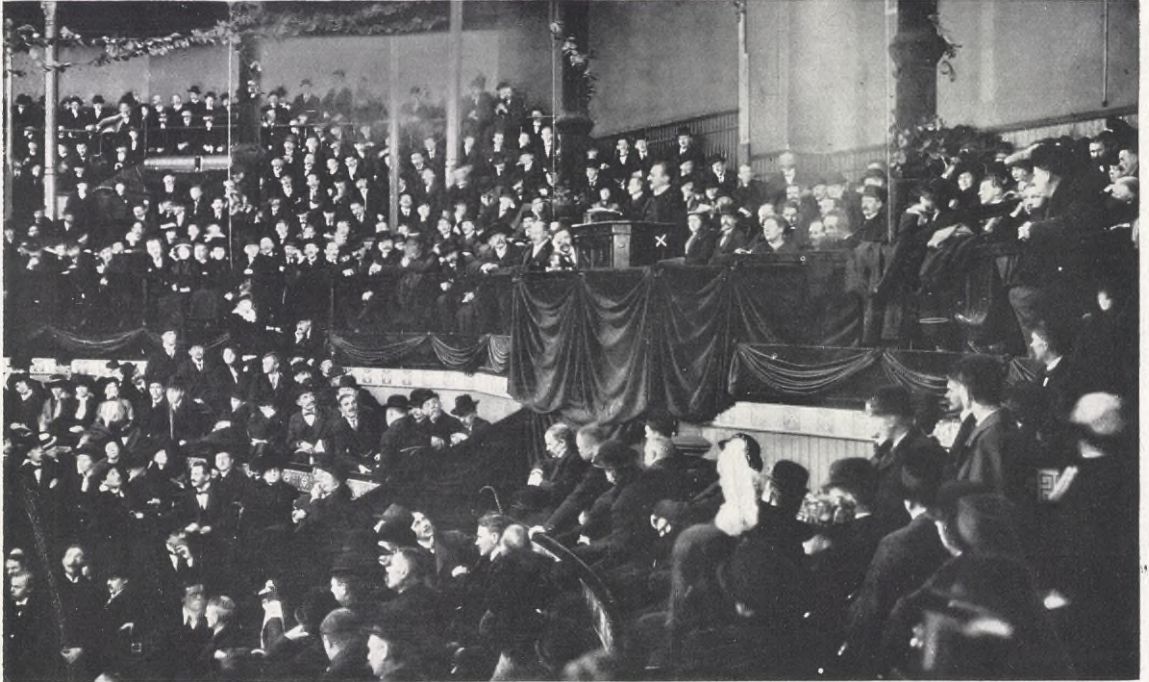
I sitt svarstal framhöll d:r Hedin under hänvisning till händelserna i Finland, att den ryska gränsen rycker oss allt närmare in på lifvet. Rysslands expansionssträfvan är för närvarande särskildt riktad mot vårt land. Tiden måste därför anses föga lämplig för års-långa överläggningar i försvarsfrågan. Den som ej försvarar sig är dömd att dö.

Båda anförandena hälsades med ihållande och kraftiga applåder. I den resolution som mötet med betydande majoritet antog uttalades en pröfvet mot ökade militärbördor.

"Den förbjudna frukten" i bokform är till-sänd alla dem som i rätt tid (se årg XIV: 45 och XV: 5) insändt romanen fullständig med samtliga blad. De som insändt senare än i augusti samt öfriga intresserade erhålla boken hos alla H. 8. D:s kommissionärer mot ett pris af 25 öre.

Efter fotografi. Klädd: Kem. A.-B. Bengt Silfverparra, Sklm-Glög.
FINLANDS HJÄLTEKAMP MOT OLAGLIGHET. DEN 80-ÅRIGE FINSKE RÅDMANNEN BLOM, i Nystads magistrat, efter 4 månader i Kresty-fängelset i S:t Petersburg, fotograferad omedelbart efter frigifningen den 7 dec.

DET AF SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORS SAMORGANISATION ANORDNADE OPINIONSMÖTET I FÖRSVARSPRÅGAN, å Cirkus i Stockholm, den 14 dec. D:r SVEN HEDIN (X) I TALARSTOLEN. (Text å sid. 189).

Fort. fr. sid. 188.

hvilken ingalunda var någon obetydlig man — själfve schatullmakaren *Haupt*

— *Haupt*, framstöter andäktigt mitt sällskap; Haupt här... Ah du gode Fader! Den som bara ägde en enda af hans berömda möbler — — Men — hvad nu då?

— Ja det där är inte Haupt, schatullmakaren...

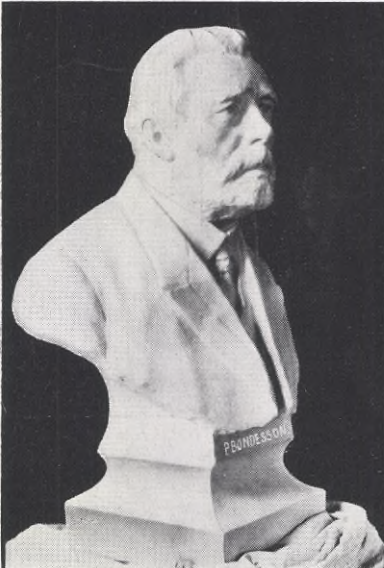
Se hvilka raglande figurer därborta... Hvad gör stadvakten, som inte tar dem om hand? Vakten har visligen undanstuckit sig och figu-

erna få obehindradt stulta framåt; tydligen ha de kommit från den märkvärdiga tullstugan. "Spinnmästaren därinne i fabriksbyggnaden är en sträng man; inte var det lönt att visa sig för honom nu. Bäst att gå till en annan krog — brännvin är godt i den otäcka luften. — Han skickar oss till rasp-huset", hickar den ene. — "Nå än se'n, får han till svar, det är väl inte första gången. Och där få vi muntert sällskap". —

Fabriken, krogen, spinnhuset! Hvilken kretsgång, hvilka platser för lifsglädje och jublande sänger! Vi hafva blifvit så underligt allvarsamma till mods och i våra hjärnor upprinner tanken på ett Bellmanstäg...

I, som makten hafva, låten den gamla, pittoreska husraden med sina gårdsbyggen stå kvar! Platsen kan gifva mycket att reflektera öfver.

Kanske förmår den vördade snickarekonstnären Hauptstämma höga vederbörandes hjärtan till mildhet, om icke de gamla fabrikskörerna och deras långa, stojande, grälände, drickande sällskap af väfvare och spinnerskor kunna det.

HYLLNINGEN FÖR PER BONDESSON, SVALÖF, Å 70-ÅRS DAGEN.
Den af skulptören Sv. Andersson modellerade porträttbysten af P. Bondesson, uppsatt i Sparbanken i Svalöf.

Den å Källströms Guldsmedsateljé i Malmö utförda hedersskölden "från vännerna i orten", efter teckning af arkitekten L. Nilsson, Malmö.

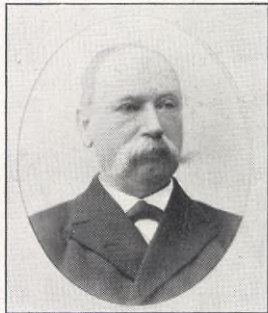
En af vårt lands främsta och mest kända landbrukare förra ledamoten af första kammaren *Per Bondesson i Svalöf* fyllde, såsom vi i närmast föregående nr omnämnde, d. 10 dec. 70 år. På hedersdagen var hr Bondesson föremål för den lifligaste hyllning från vidsträckt kretsar i Skåne, där hans arbete i det offentliga livet och inom jordbruks-handteiningen äro högt skattade och där han personligen åtnjuter allmän aktning och sympati.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data å nästa sida.

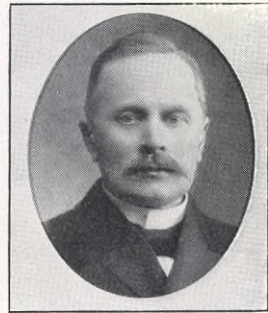
R. DE LA GARDIE.
Grefve. F. d. landshöfving. —
Stockholm. 90 år 17 Dec.*

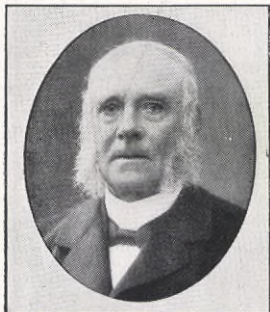
P. E. SÖDERWALL.
F. d. förste stadsläkare. — Lund
70 år 7 Dec.*

J. O. LEJDSTRÖM.
Professor. — Stockholm.
55 år 19 Dec.*

K. G. TINGVALL.
Förste stadsläkare. — Upsala.
50 år 10 Dec.*

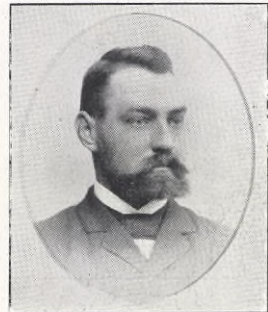
A. JOHANSSON.
Landtbr. Komm.-ordf. Landst-
man. — Käröd. 80 år 18 Dec

J. A. LARSSON.
Kamrer. Kr.-uppb.-kassör. —
Alingsås. 60 år 12 D. c.

G. OLSSON.
Landbrukare. Nyttillrätt led.
af Riksdagens A. K.*

E. TILLANDER.
Förvalt. Komm.-nämnds-ordf.
— Julita gård. 50 år 23 Dec.

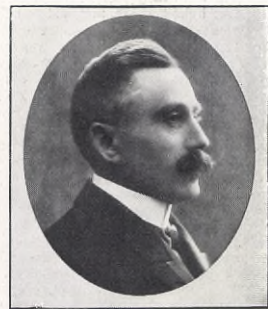
J. M. JOHANSSON.
Handlande. — Hökedalen
70 år 10 Dec.*

G. OLSÉN.
Fabriksikare. — Arvika
65 år 22 Dec.*

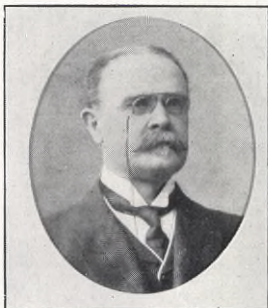
A. V. T. BERGQVIST.
Bankdirektör. — Skara.
50 år 19 Dec.*

C. NILSSON.
V. konsul. Verkst. direktör. —
Kristianstad. 50 år 18 Dec.*

L. O. T. BERGGREN.
F. d. Major. Egendomsägare. —
Böö, Göteborg. 70 år 13 Dec.

J. G. TÖRNBLOM.
Gödsegare. — Stockholm.
70 år 20 Dec.*

R. M. SWARTLING.
F. d. Ryttmästare. F. d. Komm-
man. — Sthlm. 65 år 13 Dec.

G. DIURLIN.
Sjökapten. Bef. å Sveabol-
ång. Mimer. 50 år 14 Dec.

* Data här nedan.

J. F. LARSSON †.
Häradsdomare. Egend.-egare.
— Linköping. F. 48. † 27 Nov.*

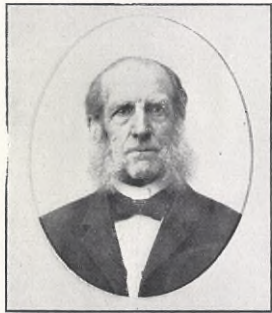
H. V. TIBERG †.
Disponent. — Långhanshyttan.
F. 49. † 6 Dec.*

G. L. ALLAN †
F. d. Distriktschef. — Motala.
F. 52. † 28 Nov.*

G. M. E. STANGENBERG †.
Marinintendent. — Karlskrona.
F. 65. † 2 Dec.*

C. J. TOUR †.
F. d. bankkamrer. — Tenhult.
F. 29. † 24 Nov

J. A. CHRÝSANDER †.
Apotekare. — Örebro.
F. 40. † 4 Dec.*

A. H. TIDHOLM †.
Kontorschef. Stadsfullm. —
Arvika. F. 67. † 17 Nov.

ROBERT DE LA GARDIE. Stud.-ex. 39, fil. dr. 44; godsegare 49—67, tf. landshöfd. i Östberg. län 67, landshöfd. derst 69—01. Led. af Ridd. o. adeln 59—60 o. 65—66; led. af Riksd. A. K. 67, 74—75, 89—90 o. 94—02; talman i A. K. 94—02; led. af Riksd. F. K. 79—88; led. af olika utskott. Biogr. o. helsid. portr. ärg. V. 13. Fil. jubeldr. Komm. m. st. k. N. O.

EMIL SÖDERWALL. Stud.-ex. 60, med. dr. 81, distr. läkare i Ämmeberg 72, i Ronneby 73, förste stadsläkare i Lund 78—13. Stadsfullmäktigt i Lund 85—08, led. af styr. i Sparbanken i Lund 01, v. ordf. 09.

OSCAR LEIDSTRÖM. Elev v. K. Musikkonserv. i Stockholm 75—82; organist i Kungsh. förs. 83, lärare i solosång v. konserv. sedan 98. Musikdirektör, professor. Led. af K. Musik. akad.

KARL GUSTAF TINGVALL. Stud.-ex. 82, med. lic. 97, stadsläk. i Vesterås 98—10, förste stadsläkare i Uppsala sedan 10. Läkare v. kuranst. Sans souci sed. 10, v. Epidemiskukh. o. v. Strålfängelset sed. 11.

GUSTAF OLSSON. F. 67, afg. fr. folkhögsk. 90, landtr.-inst. 91; eger egend. Ramsta i Södermanl. län. V. ordf. i komm.-nämnden, ordf. i tax.-nämnden. Interesserad fruktodlare. Intr. som led. af Riksd. A. K. efter framlidne friherre C. Cson Bonde.

MAGNUS JOHANSSON. Omb.-man f. Vedbo här. brandst. bol. o. Köpmännens i Elfsb. o. Skarab. läns brandst. bol. Bokh. o. kassör i Vedbo Kreditbol. Landstingsman sedan 81, led. af Riksd. A. K. sedan 95.

GOTTFRIED OLSÉN. Efter afslutade skol- o. handelsstudier öfvertog han vid faders död 66 den af denne 47 grundade stora tobaksfabriken i Arvika; blef 77 ensam egare o. led. den till 11, då fabriken uppgick i A.-b. Fören. Sv. Tobaksfabr. Led. af styr. i sistn. a.-b. Ordf. i styr. f. Verm. ensk. banks afd.-kontor af hvilken han varit led. under mer än 30 år. Inneh. el. har inneh. af flesta mera betydande kommunala förtroendepdrag i sin ort. Led. af Riksd. F. K. 89—92 o. 02—11. Suppl. i konstit.-utsk. 05. Led. af sersk. utsk. 06—07; statsrevisor 08—10.

TOR BERGQVIST. Stud.-ex. 83, afg. fr. Scharntaus hand.-inst. 84. Verkst. dir. i Skarab. ensk. banks kontor i Skara sedan 04; verkst. dir. i A.-b. Göteborgssystemet, Lidk.—Skara—Stenst. jernv.-a.-b. Skara—Timmersdala jernv.-a.-b. (ordf. i styr.), Göteborgssyst. lev.-fören; styr.-led. i Skaraborgs läns landtmäns centr.-fören. Svenska landtmännens riksför. Led. af Centralstyr. i Skarab. ensk. bank, led. af bestyr. f. Vestergötl. formn.-fören., ordf. i styr. f. länets arbetsförmedling.

CARL NILSSON. Sedan 07 verkst. direktör i A.-B. Mårten Pehrsons valsvarn i Kristianstad, stadens största industriella företag. Led. af stadsfullmäktige o. drätselkammare, af Kristianstad-Hesselholms jernv. A.-B. styr.; landstingsman. Argentinsk v. konsul.

JOHN GIDEON TÖRNBLOM. Mångårig led. af Stockholms läns hushålln.-sällsk. förvaltn.-utsk. samt uppskattningsman i kronodömaner. Sedan 89 ordf. i Allm. öms. försäkr.-bol. m. smittos. kreaturssjukd. Kommunalman

FREDRIK LARSSON †. Egde på sin tid Magda o. Torp i Söderm. län. Komm.-ordf. 78—85 o. 01—12, led. af kyrko- o. skolrad, ordf. i vägstyr., styr.-led. i här. sparbank. Landst.-man, hypoteksvärder.-man.

HUGO TIBERG †. Stud.-ex. 69, afg. fr. Filipstads bergsskola 71, gruftsugare v. Persbergs grufovr. 71—74, disponent v. Långhans grufovr. sedan 74. Inneh. ett flertal betydande kommunala förtroendepdrag i sin ort. Ordf. i länets skogsv. styr., led. af Sv. Mosskulturfören, styr. sedan 97, af Hushålln.-sällsk. förvaltn.-utsk. sedan 95, af länets fiskeristyr. sedan 97; ordf. i Fernebo här. hushållsgille 1900—11, led. af Naturhist. o. fornminnesfören, styr.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan särskildt medgifvande förbjudes vid laga påföljd.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI. GÖTEBORG.

GUSTAV ALLAN †. Stud.-ex. 72, afg.-ex. fr. Teknolog. inst. 75, anst. v. Stat. jernv. 77, vejmäst. 83, mask.-ing. 87, mask.-dir. 98, distr.-chef i II distr. 10—13. På sin tid led. af stadsfullmäktige i Östersund o. i Göteborg.

GUSTAF MAGNUS (MOSSE) STANGENBERG †. Stud.-ex. 84, c. o. kammarskr. v. Flott. stat. i Karlskrona 85, marinintendent af I:a gr. v. Marinintendenturkären 04. Sista året chef i stationens sjörevision; sedan ett par år led. af direktionen ö. Flottans pensionskassa.

JONAS CHRYSANDER †. Apotek.-ex. 65, under en följd af år föreståndare i olika apotek samt 77—95 inneh. af apoteket Vasen i Stockholm o. af apoteket Hjörten i Örebro sedan 95. Led. af Sv. Läkarsällsk.

(Forts från sid. 179)

okänd holländsk målare. Följande inskription finnes å målningen "Actatis 57 Av. 1657". Portättet framställer van de Velde klädd i den å 1600 talet brukliga svarta holländska dräkten med stor hvit krage försedd med tvänne tofsar. I höger hand har han handskarne och i den vänstra, hvars ena finger är försedd med en sigillring, håller han en stor svart hatt med vida brätten. Dessutom har van de Velde en svart sidenkalott å huvudet. Vidare är en praktfull värja anbrakt vid sidan. Det är en sympatisk bild och hela ansiktet strålar utaf godhet. Porträttet anses med rätta vara ett af de vackraste målningarne i Rijksmuseum, men hvem som utfört bilden återstår ännu att bestämma.

Willem Cornelisz van de Velde föddes år 1600 och upptages 1642 såsom juris kandidat i studentkatalogen vid universitet i Leiden. År 1625 utnämndes han till notarius i Haag och 1642 aflade han advokateden inför myndigheterna. Vid 40 års ålder anställdes han såsom sekreterare och juridiskt biträde hos Hugo Grotius, som var svensk minister i Paris. Gift 1625 med Elsje van Houweningen född 1601 † 1681. Van de Velde, som utgiivit många lärda arbeten, ailed och blef begravnen i Nieuwe kerk år 1663.

INNEHÅLL. Ingeniör C. P. Sandberg † (biografi och helsidesporträtt). — Socialdemokratisk förening inhjuder dr Hedin som talare — Riksdagsman P. Bondesson i Svalöf 70 år. — Ekmaniska hvilohemmet för skolkökslärarinnor. — Hundradrsfästen vid Bornhöft. — Hammarbydramat. — Sveriges störste molnmålgare förlist. — Strandad ångare. — Svenska porträtt i utländska samlingar. — Årets Nobel-fredspristagare. — Den nya franska regeringen. — Kardinal Oreglia †. — Bilder till svenska dagskrönikan. — Brokigt utomlandsnytt. — En gata som bör bevaras. Af Mila Hallman. — Veckans porträttgalleri. — "Det förlutna". Ber. af Bo Bergman.